

Nyhedsbrev, SN 93, Februar 2015

Foreningen Svend Gønge

Stiftet onsdag den 12. juni 2008

Pro honore patriae

Foreningen Svend Gønge

**Møllergaarden 3,
4750 Lundby
Tlf.: 6130 1004**

goenge@syvsogne.dk

www.syvsogne.dk

Bestyrelse:

Formand:
Peter Sten Hansen

Næstformand:
Ingegerd Riis

Kasserer:
Jens Hallqvist

Sekretær:
Jens Beck

Øvrige bestyrelsesmed-
lemmer:
**Gunnar Stobbe
Chris Hermansen
Ole Ib Hansen**

Redaktion på SN:
Peter Sten Hansen,
(ansv. havende)
Jens Beck.

[svendgoengepoul-
sen@gmail.com](mailto:svendgoengepoul-sen@gmail.com)

[Oversigt over vore
ambassadører.](#)

Kulsoen vandt over Gøgehøvdingen

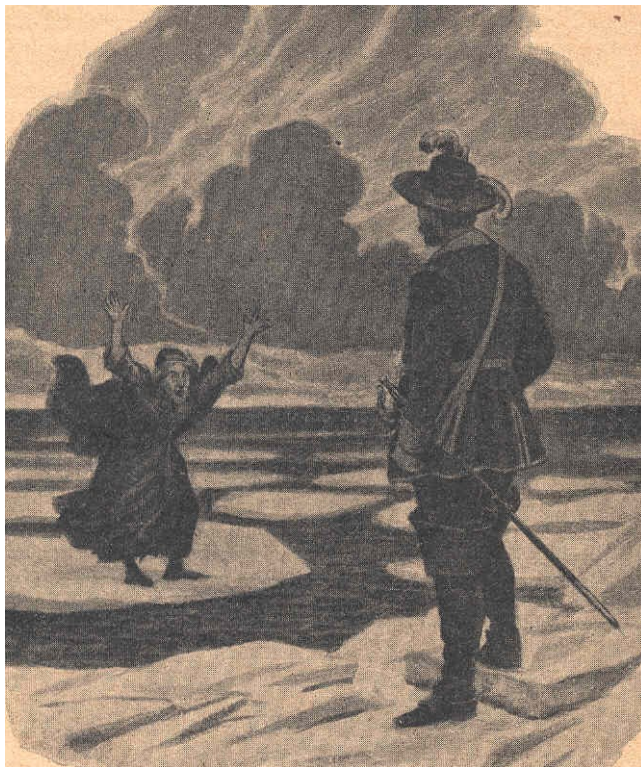
Kulsti Rende nordøst for Holtug danner en naturlig nedgang til Stevns Klint. Den naturvidenskabelige forklaring på Kulsti Rende er, at det er en smeltevandsdal fra istiden.

Men sagnhistorien bag Kulsti Rende er meget mere opsigtsvækkende. Gøgehøvdingen, Svend Gønge, var friskyttekapitajn fra Skåne. I 1600-tallet var Danmark presset under Svenskekrigene. Derfor bad den danske Kong Frederik den 3. Gøgehøvdingen om at samle alle sine krigere.

Sagnhistorien fortæller, at Svend Gønge havde et opgør med en kvindelig kulsvi-
er kaldet Kulsoen.

Kulsoen var en meget barsk kvinde.

Kulsviernes job var hårdt, de arbejdede med at lave træ om til kul ved hjælp af tørdestillation. Folk var ofte bange for kulsvierne, da de var helt sorte i ansigtet på grund af deres arbejde.

Tegning af Poul Steffensen.

Kulsoen vandt opgøret med Svend Gønge, derfor er Kulsti Rende blevet opkaldt efter hende. Sagnet siger, at det var her Svend Gønge og hans mænd trak Kulsoen ud på en isflage, men hun stemte så meget imod, at Kulsti Rende blev dannet.

Du kan læse den gode historie om den tapre Svend Gønge i Carit Etlars klassiske roman 'Gøgehøvdingen'.

Kilde: [http://danmarksrejsen.dk/
naturperler/Stevns%20Klint/Den%
20gode%20historie/](http://danmarksrejsen.dk/naturperler/Stevns%20Klint/Den%20gode%20historie/)

Denne fiktive person indtager en central placering i romanerne. Hendes endeligt finder i

slutningen af ”Dronningens Vagtmester”:

<http://booksnow2.scholarsportal.info/ebooks/oca9/39/gjengehvdunge00bros/gjengehvdunge00bros.pdf> Side 638

Under denne Forklaring, som blev given med en rolig Bestemthed og afbrudt ved Kulsoens fortvivlede Anstrengelser for at slippe løs, var Ib gaaet ud paa Stranden. Nærmest ved Land dannede Isen en fast og uafbrudt Flade, længere borte, hvor Søens Magt var større, drev store, løsrevne Stykker omkring, som viste sig og forsvandt imellem Bølgerne. Paa et af disse satte han Kulsoen og skød det derefter ud i Søen.

Ann-Mari Man Hansen

Den første Brug, Bodil gjorde af sin Frihed, var at løse Klædet af sit Hoved; derefter forsøgte hun at komme over paa den faste Is igen, men Flagen, paa hvilken hun befandt sig, begyndte lidt efter lidt at flyde bort.

Hun udstødte et gennemtrængende Skrig, bønfuldt om Naade og strakte Hænderne bedende hen mod Ib, som tavs og ubevægelig var bleven staaende.

Isstykket kom i stærkere Drift, jo længere det bevægede sig mod det aabne Hav. Kulsoens heftige Anstrengelser og hendes flagrende Klædning, hvori Vinden tog fat, forøgede Hurtigheden. Hun følte, at hun var fortabt. Hendes Skrig og Bønner tiltog, et svagt Ekko svarede inde fra Klinten. Ib blev staaende, streng, kold og ubøjelig, og saa omsider sit Offer forsvinde i den aabne Sø. Han havde foldet sine Hænder, en dyb Alvor hvilede over hans Ansigt. Han bad for den døde. Derpaa vendte han tilbage til Huset, til Inger, tog hende med sig paa Hesten og forsvandt med hende, lige saa pludseligt som han var kommen.

Måske første gang vi møder Gøngehøvdingen og Kulsoen uden for det skrevne, er i Carl Alstrups film fra 1909, ”Gøngehøvdingen”. Her spilles hun af Sernberg Lindqvist.

Næste gang er 1961, hvor Birgitte Federspiel fylder rollen på film. Jens Østerholm er Svend og Dirch Passer har rollen som Ib.

Og de fleste af os kan nok også huske Kirsten Lehfeldts præstation i de 13 afsnit af DRs tv serie.

Se videoen:

<https://www.youtube.com/watch?v=9qP-jg4qW0s>

På Folketeatret var det Ann-Mari Max Hansen, der i 1996 spillede rollen.

I vores lokale regi har Birgit

Rasmussen, med en aldrig svigtende energi og en forrygende indleven, været denne sagn-omspundne kvinde. Stor respekt!

Birgit fortæller:

Hvem var - eller er - Kulsoen?

I Carit Etlars romaner om Gøngehøvdingen, er hun jo lidt af en heks.

Hun fraterniserer med fjenden, altså svenskerne, og Kaptajn Manheimer, den tyske lejesoldat. Begge vil gerne have fingrene i Sv. Gønge, dels på grund af de penge, svenskerne har udsat på Svend's hoved, og måske har hun også et regnskab fra ungdomstiden at skulle have gjort op?

Hun snyder og narrer alle de mennesker som hun kan komme til. At stjæle føler hun vel nærmest er hendes ret.

Hvorfor er hun blevet sådan?

Mit bud er at livsvilkårene bærer en væsentlig del af skylden. Hun har en uduelig (måske syg mand) og flere børn at forsørge. Hun var vel lidt frækkere og modigere end de fleste kvinder, og hun var i hvert fald ikke ydmyg.

Hun ønskede ikke at bede nogen om hjælp, hun gjorde sig hård, men hun måtte jo også nogle ture i "Tårnet", fangehullet i Vordingborg . Gåsetårnet!

Min indgang til hendes verden, gik via Gøngemarkederne i Lundby, hvor jeg har været med fra det første. Hendes skæbne tog mere og mere plads i mig selv, og blev næsten min halve identitet!

Hun er vokset op i krigstid - ligesom jeg selv - selvom der ikke er fysisk lighed, kan jeg fornemme en vis samklang, - og uden at gå for dybt i personlige detaljer, kan jeg føle en stor samhørighed med dele af hendes handlemåde.

Jeg har holdt et par små causerier om "Boel og Birgit" hvor jeg har fortalt lidt om, hvordan tiderne og befolkningens livsvilkår var i 1600-årene, og netop gennem historien kan man finde lighedspunkter med vore dage. Jeg har elsket de seje kvinder og ikke mindst efter at have mødt Ann Jønsson, og læst hendes bog (*kan stadig købes*) om Snaphønerne, har Boel Ebbesdatter (som vel er en fællesnævner for disse kvinder) fundet sig til rette i mig, - og der forbliver hun nok, selv om jeg, når dette års Gøngemarked er ovre, har valgt at stoppe. Det vil så være 8. år, som alle har været dejlige, med mange gode oplevelser på Pladsen når børn og voksne har givet mig både med- og modspil, og jeg ville ikke for alt i verden have undværet den tid.

Hilsen til alle,
KULSOEN - Boel Ebbesdatter.
Birgit Rasmussen.

De flotte dragter...

Foreningen Svend Gønge har gennem ca. 8 år haft sin egen systue, hvor jeg har haft den glæde at være med i de sidste 6 år. Vi har syet historiske dragter til foreningens frivillige hjælpere og til alle bod-holdere, som har kunnet låne, så alle på pladsen var udklædte.

Carit Etlars roman om Gøngenhøvdingen og hans personer, har været den historiske vinkel, hvor vi foruden to kongepar, Svend Gønge, Kapellanen, Jomfru Gjertrud, Kaptajn Manheimer og Kulsoen efterhånden udvidede med Borgmester Nansen, et par svenske soldater, redaktør Anders Bording og flere adelige og prominente personer.

Mange har dog selv syet deres dragter. Tak for det. På systuen arbejder vi mest med dagligdragter, til begge køn - og børn. Vi har heldigvis altid nok at lave, da der kommer flere til år efter år. Ikke kun pensionister, men også unge og børn.

Enkelte store kjoler og herremænd er da også leveret fra systuen. Den faste sygruppe består pt. af Lene Adrian, Birgit Puggaard, Bente van der Veiden, Jytte Høj Hammer, Majbritt Nielsen, Birte Nielsen, Strygerske og Birgit Rasmussen.

Jeg har dog valgt at pensionere mig selv, efter dette års Gøngemarked. Tak til mine dygtige piger. Jeg synes at vi har haft et godt samarbejde hver onsdag formiddag, som jeg vil se tilbage på med glæde, og overlade "den varme stol" til Lene.

Hilsen Birgit Rasmussen.

Mad og Oplevelse i februar 2015 Suppegilde og foredrag om overtro og varsler

Lige efter kyndelmisse, som *slår sin knude overmåde hvas og hård*, inviterer Foreningen Svend Gønge og Medborgerhuset Lundby til suppegilde og foredrag i Medborgerhuset Lundby, Banevej 4, 4750 Lundby, 5. februar kl. 18.00.

Her når det er koldest, er suppe lige sagen, og Medborgerhusets madhold byder på diverse supper, som alle vil gøre godt i februarkulden. Supperne er lavet efter gamle opskrifter.

Og aftenens foredrag leverer folkemindeforsker ved Nationalmuseet og Rigsarkivet Charlotte S H Jensen. Hun kommer og fortæller om overtro og varsler på Gøngenhøvdingens tid, altså i 1600-tallet.

Hvad troede folk på dengang, hvad var de bange for, og hvad gjorde de for at undgå det farlige? Det skal vi høre en af Danmarks mest levende historiske foredragsholdere fortælle om.

Kunne du tænke dig at komme med, skal du senest mandag den 2. februar, melde dig til suppeaften med foredrag hos Britta Sørensen, tlf. 21901937 eller til Hanne Skjødt, tlf. 27810132, eller: www.medilundby.dk. Pris: 75 kr. som betales ved indgangen.

Med venlig hilsen, Foreningen Svend Gønge og Medborgerhuset Lundby

Nyhedsbrev:

Lad os gentage opfordringen/tilbuddet.
For at tilbyde en udadvendt kontakt til alle interesserede, udgiver Medborgerhuset i Lundby et nyhedsbrev. Dette brev kan man abonnere på ganske gratis. Her publiceres naturligvis husets aktiviteter.

Du sender en mail med navn, adresse og mailadresse til:

jyttehammer@gmail.com

Så let er det at tilmelde sig.

DRAMA OG TEATERLEG I MEDBORGERHUSET!

Medborgerhuset inviterer hermed "Gøngerne" til at deltage i drama og teaterleg, så vi alle sammen kan blive endnu bedre til at være udklædte i vores forskellige roller til Gøngemarkedet i august. Og vi vil rigtig gerne have, at der kommer mange nye til! Teksten her er fra vores PR bl.a. på Facebook:

Til julemarkedet i Medborgerhuset viste det sig, at der er interesse for at lave en drama- og teatergruppe for børn. Så vi har lavet lidt om på tidspunktet.

Børnegruppen starter mandag den **12. januar kl. 15.00-17.00.**

Voksengruppen starter som tidligere annonceret samme dag kl. **18.00-21.00.**

Vi spiller teater og leger dramalege. Vi leger med rollerne. Vi øver os på at improvisere. Vi håber, at rigtig mange af de "gamle" Gøngemarkeds- frivillige vil være med til at lege med de roller, som de har haft i flere år.

Og byder nye rigtig hjerteligt velkomne!

Alle kan melde sig: børn fra ca. 7 år; unge og gamle.

Tilmelding og spørgsmål: ring til Merete Abildgaard 5055 5385.

RAINESSANCEDANS

Gennem en årrække har Foreningen Svend Gønge og Medborgerhuset haft et hold rainessancedansere, som har trænet hver 2. mandag fra februar til Gøngemarkedet.

Vores dansehold vil rigtig gerne være lidt større – og vi ønsker os især flere mandlige deltagere.

Det er tanken, at vi i den nye sæson skal indøve et par lidt hurtigere danse for at forny vores repertoire.

Vi optræder til Gøngemarkedet i 1600 tals-dragter, og vil gerne satse på at komme ud en gang imellem til markeder sammen med "gøngerne".

Det er **gratis** at være med i dansegruppen. Første træningsaften i 2015 er mandag den 2. februar kl. 19.00 i Medborgerhuset, Lundby.

Spørgsmål og tilmelding skal ske til John Gravesen, tlf. 20192103.

John Gravesen som godsejer Grubbe, Lystrup

Rene sanse oplevelser i Medborgerhuset

Torsdag 22. januar bød på en god, spændende og lang aften. Godt 45 velklædte og tændte mennesker var mødt op i Medborgerhuset til en begivenhedsrig aften.

Junker Ruud bød os alle velkommen og satte stemning med en vedkommende video:

<https://www.youtube.com/watch?x-yt-ts=1421828030&v=QGVNsTpyJZY&x-yt-cl=84411374>

Aftenens menu bestod af en dampet laks, som forret. Sprængt fasan til hovedret og hindbær i

en fløde creme til slut. Hertil blev serveret passende delikate vine. Udsøgt!

To musikere fra renæssance gruppen Passatempo fortalte om udviklingen af musikken fra middelalder og op i renæssancen. Smukt, belærende og stemningsfuldt!

Så fulgte en kort opfordring til os alle om at slutte op om ”Drama & teaterleg”. Det er et arrangement, som er omtalt tidligere i dette nyhedsbrev.

Aftenen sluttede med Sebastian Olden Jørgensens meget fine fortælling om digtekunsten i 1600-tallet. Vi hørte såvel om den skrappe satire, som om den stærkt romantiske digtning.

En suveræn og helt igennem vellykket aften!

